

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

I. Initia Schismatis Calviniani inter Remonstrantes & contra
Remonstrantes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

QUOMODO SCHISMA CALVINO-HOLLANDICUM CAPTUM, & PROPALATUM SIT, & CONCURRENTIBUS UTRINQUE PARTIBUS XX. ANNIS SUSTENTATUM USQUE AD SYNODUM EORUM NATIONALEM & PRÆDATORIAM DORDRACI CELEBRATAM.

CAPUT VIII.

- I. Initium Schismatis Calvino-Hollandici inter Remonstrantes & Contra-Remonstrantes.
- II. Progressus eius ab An. 1605. ad 1609.
- III. Secuta ab An. 1609. ad An. 1618. quo Synodus Dordracena indicta fuit.
- IV. Acta in Synodo Dordracena.
- V. Secuta post Synodum eandem.
- VI. Epilogus libri noni.

ANno 1597. in Confœderatis seu Hollandicis Provincijs Statuum inter Ministros verbi Reformatos, gliscens dissensio de aliquot doctrinæ Christianæ capitibus, ex animis per linguas & calamos in publicum erupit; quæ eâdem operâ Ecclesiæ Romanæ sub S. P. P. & Cœciliorum Sanctorum unanimi consensu ac traditione cohærentis felicitatem, & eorum qui ab ea desciverunt, & sub Reformatorum nomine, se in unum corpus redigere laborant, infelicitatem indicavit. Ea dissensio in hunc modum orta est ex ipsorummet doctrina.

Erant Anno dicto in Hollandia Ministri verborum excellentiores Caspar Coolhaffius Lugduni Batavorum; Hermannus Herbertus Dordraci ac Goudæ ac Cornelius Wiggerus Hornæ & alij alibi qui consideratis sententijs Calvinianorum Ministrorum fratrum suorum, quos habebant. De prædestinatione Dei circa Homines, & qua inde pendent tum Redemptionis vel universaliæ, vel ad certos homines astrictiõe, tum gratia Divina auxilijs, conversioneque aut Iustificatiõe Hominum, ac denique perseverantiã Fidelium in fide, animadvertent, tam lumine naturæ quam sacrarum literarum ductu, multa in ijs sententijs impia & blasphema & alystata contineri, quibus docendis & suam & aliorum conscientiam iudicabant inquinari, & ided apud se sensim

statuerunt eiusmodi profanis doctrinis opponendam esse saniozem doctrinam. Potro impia doctrina Fratrum suorum; (quorum autesignanus fuit Gomarus tunc Professor Leydenfis, atque Gronigenfis Minister, à quo Gomaristæ dicti sunt) in r. 2. 3. 6. 7. Capitibus huius libri satis perspicue explicata est.

Ad Rerum gestarum seriem enarrandam in hoc schismate pergo: nempe, quod cum Melior illa, & melius sentiens suo iudicio; Calvinianorum parte Remonstrantes ferre non posset impiam Fratrum suorum doctrinam, & inter docendum scribèdumque aliter tam Divinæ prædestinationis ordinem, quam quæ illi connexa sunt explicaret, etiam argumenta tum adversus Authores impios, & Confessionem Belgicam ac Catechismum formaret non invalida, bilis & ceterorum Ministrorum & zelus eorum, uti fieri solet *Inter Superbos & sine Iudice dissentientes*, adversum eos concitatus est. Itaque ab adversarijs Contra-Remonstrantibus in concionibus agitari, & Synodis provincialibus affigi cœperunt. (A) Coolhaffius in Synodo Middelburgensi Reformatorum, Herbertus in synodis Hollandiæ Australis, Wiggerus in synodis quibusdam Borealis Hollandiæ est oppressus civili magis potestate & multitudine adversariorum, quam uti oportebat, scripturarum vel argumentorum pondere. Verum tamen cum authoribus oppressis causa eorundem minimè est oppressa, siquidem Jacobus Arminius vir sedatiore, æquiore & acri præ fratribus iudicio Minister Amstelodamensis ad eandem sustentandã accessit, usulq; libris Catholicorũ Doctorũ, qui eã materiã solidissime pertractarunt, argumenta & ratiões ex eis mutuat^o cetera Reformatorũ dogmata intacta relinquens, Prædestinationis & c. cõnexorum dogmatum spheram aggressus, Calvinij, Zanchij, Beza, Mattyris & similiarum Rigidorum absolute Prædestinationium sententias explosit. Invenit etiam hic mox adversarios suos Symmystas, Amstelodami; sed & invenit Synergos imprimis Joannem Utenbogardum, Adrianum Borrium aliosque Theologiæ Reformatæ Lugduni Bat. Sectatores, quorum ope suffultus Arminius ad Collationem subinde & inter alios etiam Franciscum Junium Doctorem Calvinianum Lugduni Batavorum provocavit, Adeoque excelluit ut cum Anno

Ddd 1602.

a Acta Synodi Dordracena in prefat.

1602. 28. Aug. idem Iunius esset defunctus Utenborgardi opera & Commendatione Arminius ei in professione Theologiae sit à Curatoribus Academiae illius surrogatus. Inuidebant quidam Ministri ceteri Arminio eam praelationem, & quantum in ipsis fuit obnixi sunt, sed nihil efficientes hominem sibi praeferrere solum doluerunt. Ipse coactus à Symmystis, ut instituta prius cum D. Francisco Gomaro de praecipuis doctrinae capitibus collatione pro Doctoratus gradu obtinendo, ut Gomarista narrat, promitteret se singulares opiniones suas non disseminaturum An. 1603. 6 & 7. Maij damnatis etiam Pelagianorum erroribus & SS. PP. Augustini &c. qui contra Pelagium scripserunt, laudatis sententijs Cathedram Doctoralē Lugdunā conscendit, promorus ab ipso met. Francisco Gomaro, quemadmodum Lutherus olim a Carolostadio, à quo, uti Lutherus longe abijt, ita & Arminius a Gomaro, tam doctrina quam instituto Porro Arminius in Cathedra collocatus ita se sub initia gessit, uti Calvinista solent, nempe tegere mentem, dissimulare, tempus expectare, idcirco sententijs tam his quam alijs, uti fors ferebat, cum praesidebat, defendendis operam impendit etiam contrarijs, sed explicatione, vel usu ambiguo vocum suis, & ad suam mentem detortis, uti Gomarista queruntur. At hos vicissim Arminiani inculant, quod mentem suam, continuo, ne populo innotescat, occultent, certi se manibus matrum, quarum dilectissimas proles, excunis, etiam baptizatas, ad damnationem relegant, tanquam quosdam Novos Pertheos esse discerpandos. Quicquid vero horum sit, Calvinistis se mutuo fallere, ex principijs Reformationis suae est usitatum. Veruntamen Arminius pedetentim veritatem ob oculos ponere auditoribus, & argumentorum è Catholicis haustam vim stringere, & ostentare uti suum dogma aggressus, adversarios, exultante auditorum suorum numero, premebat. Ita enim inter haereticos Nostri Tēporis comparatum est, ut cum soli fidei, neglecta caritate, omnem tribuant sanctorum nomina, egregie se mutuo depectant, & fratrem de fratre manus suas reportantem læto celestinate excipere aveant. Studio disputandi addebat Arminius consilium aliud (quod à Calvino valde usurpatum est) nempe libros manu scriptos, Catholicorum suppresso nomine vel titulo, de Controversijs suggerere, ac legendos tradere, inter quos Gomari-

sta etiam Societatis Jesu Doctores fuisse queruntur, nempe Suarezium, quem tunc de Gratia auxilijs Apostolicae sedis mandato nefas erat excudi. Hunc alios, suis Auditoribus suggestisse queruntur adversarij Arminij, de quo etiam adducitur quod de Zacharia Ursino, Catechismi Meidelbergensis authore, Calvinoque ipso, ac eiusdem sententiae hominibus contemptim (& sane merebantur) sit saepe locutus, atque eorum argumenta de predestinatione Catholicorum more eluserit, irriseritque, asserendo se multa habere consideratione dignissima annotata in Reformatione doctrinae Catechesin aequae ac Confessionem Hollandicam, quae aliquando Synodo essent exhibenda. Cum igitur hisce modis multos Auditorum suae sententiae amantes effecisset, & ij vel ad ministerium verbi, vel professionem in scholis accessissent gnavit doctrinae ejus sodalitati insistebant, & adversam partem Gomaristicā exagitabant. Id Hollandiae Ministri adversarij eorū, qui magis bruta sequebatur doctrinā de predestinatione intellegētes in toto consilio deputarunt ad Arminium legatos, qui ei rumores de ipso eiusque doctrina ipsos exponerent, & sollicitudinem suam sub nomine pulchro Ecclesiarum ostenderent & rogarent, ut si quid in recepta nuper Hollandorum Religionis desideraret doctrina, id sincerè suis Fratribus exponeret, quo aut ipsi per collationem, aut per synodum super ijs quae vellent, satisfaceret, quibus ille quae videbantur responderet, & collatione, tanquam cum deputatis habenda, superferret. Jam dudum enim nihil Sanctum aut Christianae Caritati congruum, adversus se suaeque sententiae assertores, moliri eos senserat, sed vel dolis, vel vicium venire sibi resistentes, ipsis esse destinatis, quorum ab hominum Colloquijs quanto quis magis secreverit se, tanto securiorem se certo effecerit.

II. Serpebant interim & in scholis & in foro, & in transtris & pristinis vulgè disceptationes, de predestinatione, de Gratia, de libero arbitrio, de perseverantia, & Christi Domini satisfaciendi modo, ita ut Anno 1605. 28. Julij à Consule Urbis Leydenfis Phazdone & Paulo Merula Historiarum professore, uti Gomarista narrat, moneretur, animum induceret cum collegis suis coram presbyteris Ecclesiae Leydenfis confectis, quod ille ut pote maior doctiorque otiosum esse ratus est, omisitque, ob quem contemptum superbi illi secundo.